

FINANSTILSYNET

THE FINANCIAL SUPERVISORY
AUTHORITY OF NORWAY

Norske banker og kredittforetak

Likviditet og soliditet

1. kvartal 2018

DATO:
25.06.2018

Innhold

1	LIKVIDITETSRISIKO	6
1.1	Situasjonen i penge- og kapitalmarkedene	6
1.2	Likviditetsreserve	7
1.2.1	Total-LCR.....	7
1.2.2	LCR i norske kroner og andre signifikante valutaer.....	8
1.3	Stabil finansiering	8
2	SOLIDITET	10
2.1	Kapitaldekning	10
2.2	Uvektet kjernekapitalandel	12
2.3	Store engasjementer	13

Innledning

Det er i rapporten gjort en oppsummering og vurdering av hovedstørrelser for soliditet, uvektet kjernekapitaldekning (leverage ratio), likviditetsreserven (Liquidity Coverage Ratio (LCR)) og stabil finansiering (Net Stable Funding Ratio (NSFR)), for norske banker (høyeste konsolideringsnivå). Utviklingen vises for tre grupper av banker, store banker (DNB Bank, SR-Bank, Sparebanken Vest, SpareBank 1 SMN, Sparebanken Sør, SpareBank 1 Østlandet og SpareBank 1 Nord-Norge), mellomstore banker (øvrige banker med forvaltningskapital over 10 milliarder kroner) og mindre banker (banker med mindre enn 10 milliarder kroner i forvaltningskapital). Tallene er fortsatt under revisjon, og det må tas forbehold om at det kan komme endringer.

Sammendrag

Norske banker hadde god tilgang på både kort og lang finansiering i første kvartal 2018, men finansieringskostnadene har økt noe så langt i år.

Total-LCR for bankene samlet sett var 121 prosent ved utgangen av første kvartal 2018. Alle foretak oppfylte minstekravene til LCR på totalnivå og i signifikante valutaer.

Samlet sett for bankene var NSFR 113 prosent ved utgangen av første kvartal 2018, en reduksjon på 0,4 prosentpoeng fra utgangen av fjerde kvartal 2017 og en økning på 0,2 prosentpoeng fra første kvartal av 2017.

Ved utgangen av første kvartal 2018 var bankenes samlede rene kjernekapitaldekning 15,9 prosent, 0,3 prosentpoeng lavere enn ved utgangen av 2017. Uvektet kjernekapitalandel (leverage ratio) var på samme tidspunkt 7,6 prosent, 0,2 prosentpoeng lavere enn ved utgangen av 2017. Nedgangen skyldes først og fremst en betydelig nedgang i uvektet kjernekapitalandel for små og mellomstore banker som følge av utvidet krav til innkonsolidering av eierandeler i samarbeidende grupper. Uvektet ren kjernekapitalandel (ren kjernekapital i forhold til forvaltningskapital) var på 8 prosent, et halvt prosentpoeng høyere enn ved utgangen av første kvartal 2017.

1 Likviditetsrisiko

1.1 Situasjonen i penge- og kapitalmarkedene

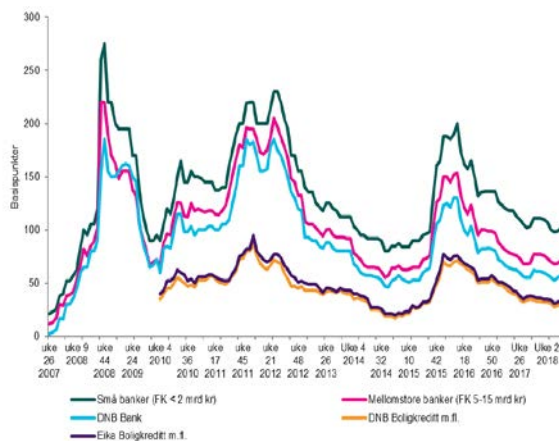
Norske banker hadde god tilgang på både kort og lang finansiering i første kvartal 2018, men finansieringskostnadene har økt noe så langt i år. Både NIBOR og risikopåslagene har steget, se figur 1.1 og 1.2, blant annet som følge av forventninger om økte renter, implementeringen av pengemarkedsreformen i USA i fjor høst og signaler om nedskalering av oppkjøpsprogrammet til ECB.

Figur 1.1: Utvikling i 3mnd-NIBOR siste 12 måneder.
Per 4. juni 2018

Kilde: Oslo Børs

Figur 1.2: Indikative påslag for seniorobligasjoner og OMF
5 år mot 3m-NIBOR. T.o.m. uke 22 2018

Kilde: DNB Markets

1.2 Likviditetsreserve

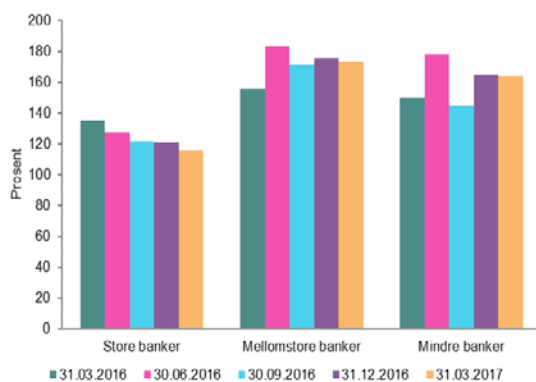
Likviditetsreservekravet, LCR, stiller krav til størrelsen på bankenes likvide eiendeler i forhold til antatt netto likviditetsutgang 30 dager frem i tid under gitte stressforutsetninger.

Minstekravet til total-LCR for banker og kredittforetak er 100 prosent. Fra 30. september 2017 har det også vært krav til LCR i norske kroner og andre signifikante valutaer. Minstekravet til LCR i hver signifikante valuta, med unntak av norske kroner, er tilsvarende minstekravet til total-LCR på 100 prosent. For banker og kredittforetak som har euro eller amerikanske dollar som signifikant valuta, er det fastsatt et likviditetskrav i norske kroner på minst 50 prosent. For foretak som verken har euro eller amerikanske dollar som signifikant valuta er det ikke minstekrav til likviditetsreserve i norske kroner.

1.2.1 Total-LCR

LCR for bankene samlet sett var 121 prosent ved utgangen av første kvartal 2018. Gruppen av de store bankene hadde en LCR på 115 prosent, mens de mellomstore og mindre bankene hadde en LCR på henholdsvis 173 og 164 prosent. De store og mellomstore bankene hadde en nedgang i LCR sammenlignet med utgangen av 2017, mens de mindre bankene hadde nærmest stabil LCR, se figur 1.3 og 1.4.

Figur 1.3: Total-LCR, vektet gjennomsnitt

Kilde: Finanstilsynet

Figur 1.4: Endring i total-LCR i siste kvartal, dekomponert

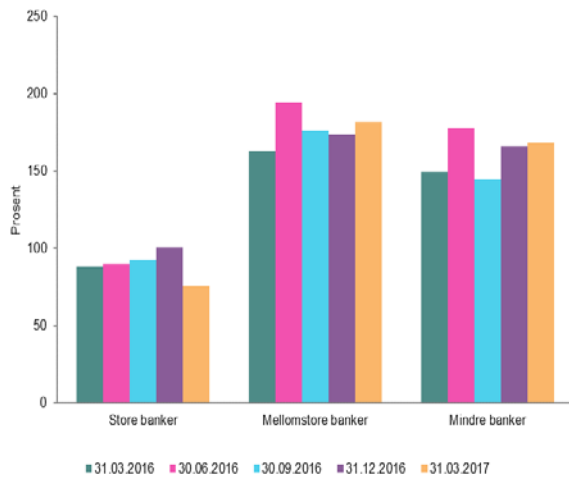
Kilde: Finanstilsynet

Alle foretak oppfylte minstekravet til total-LCR ved utgangen av første kvartal 2018.

1.2.2 LCR i norske kroner og andre signifikante valutaer

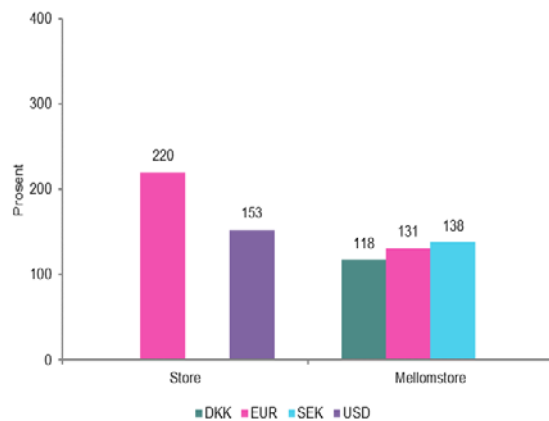
LCR i norske kroner var 91 prosent for bankene samlet sett ved utgangen av første kvartal 2018. Gruppen av de store bankene hadde en LCR i norske kroner på 75 prosent, mens de mellomstore og mindre bankene hadde en LCR i norske kroner på henholdsvis 182 og 162 prosent, se figur 1.5. Norske banker har i tillegg til norske kroner, dollar, euro, svenske kroner og danske kroner som signifikante valutaer, se figur 1.6.

Figur 1.5: NOK-LCR, vektet gjennomsnitt per 31.03.18

Kilde: Finanstilsynet

Figur 1.6: LCR i andre signifikante valutaer enn NOK per 31.03.18

Kilde: Finanstilsynet

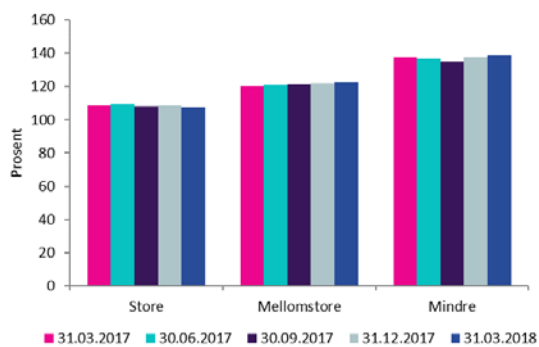
Alle foretak oppfylte minstekravene i norske kroner og øvrige signifikante valutaer ved utgangen av første kvartal 2018.

1.3 Stabil finansiering

Net Stable Funding Ratio (NSFR) inngår som rapporteringskrav i CRD IV/CRR og måler bankens tilgjengelige stabile finansiering som andel av nødvendig stabil finansiering. NSFR reflekterer hele foretakets balanse, samt enkelte utenombalanseposter. Nødvendig og tilgjengelig finansiering beregnes ut fra vekter som reflekterer henholdsvis krav til og grad av stabilitet over en tidsperiode på ett år.

NSFR er ennå ikke endelig utformet, men EU-kommisjonen har definert nærmere bestemmelser knyttet til beregningen av NSFR i sitt forslag til endringer i CRR/CRD IV (CRR 2). I forslaget foreslår kommisjonen også innføring av bindende NSFR-krav på 100 prosent. Inntil en endelig definisjon av NSFR foreligger i EU, beregnes indikatoren på bakgrunn av Baselkomitéens anbefalinger fra oktober 2014.

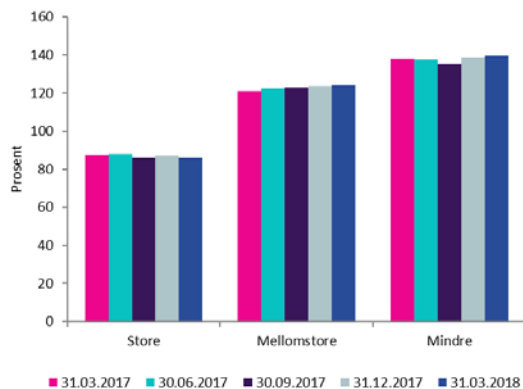
Figur 1.7: Total-NSFR, vektet gjennomsnitt

Kilde: Finanstilsynet

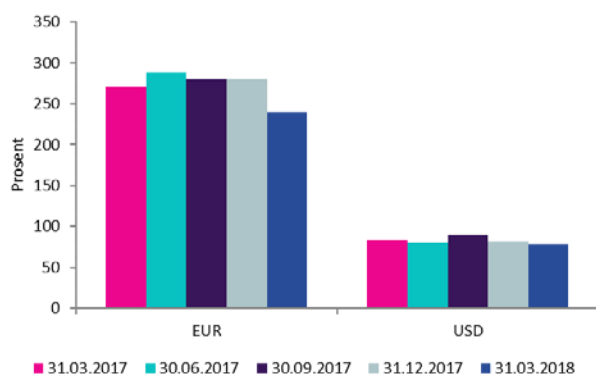
Samlet for bankene var NSFR på 113 prosent ved utgangen av første kvartal 2018. Det var en reduksjon på et prosentpoeng fra foregående kvartal.

Figur 1.8: NSFR i NOK, vektet gjennomsnitt

Kilde: Finanstilsynet

Figur 1.9: NSFR i EUR og USD. Alle banker

Kilde: Finanstilsynet

Ved utgangen av første kvartal 2018 var NSFR i norske kroner 86 prosent for de store bankene, 124 prosent for de mellomstore bankene og 140 prosent for de mindre bankene, se figur 1.8. De store bankene finansierer, i større grad enn de øvrige bankene, sin virksomhet gjennom innlån i utenlandsk valuta. Dermed vil NSFR i norske kroner isolert sett være lavere for de store bankene sammenlignet med de øvrige. Foruten norske kroner er euro den viktigste kilden til finansiering for de store bankene. For bankene samlet utgjør tilgjengelig stabil finansiering i euro 239 prosent av eiendeler i euro som krever stabil finansiering. I dollar utgjør tilgjengelig stabil finansiering 78 prosent av eiendeler som krever stabil finansiering, se figur 1.9.

2 Soliditet

Soliditeten i norske banker er styrket gjennom flere år. God inntjening har lagt til rette for at bankene har kunnet bygge kapital for å møte økte kapitalkrav.

Pilar 1-kravet til ren kjernekapital for norske finansforetak er 12 prosent av risikovektet beregningsgrunnlag. Kravet består av minstekrav (4,5 prosent), bevaringsbuffer (2,5 prosent), systemrisikobuffer (3 prosent) og motsyklisk kapitalbuffer (2 prosent). Systemviktige banker og kredittforetak (DNB ASA, inkludert norske datterselskap underlagt CRR og Kommunalbanken) har i tillegg et bufferkrav på 2 prosent, og har et samlet pilar 1-krav på 14 prosent. Pilar 2-krav kommer i tillegg, og skal også dekkes av ren kjernekapital.

Kravene til kjernekapitaldekning og kapitaldekning er henholdsvis 1,5 og 3,5 prosentpoeng høyere enn for ren kjernekapitaldekning.

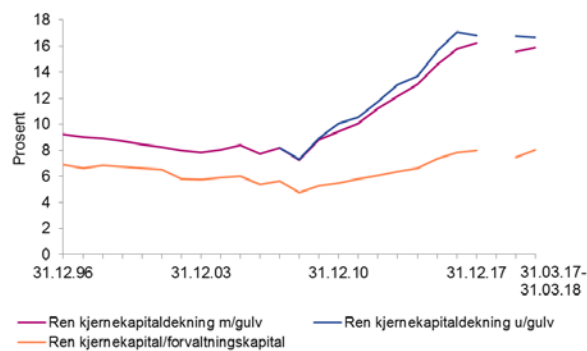
2.1 Kapitaldekning

Bankenes samlede rene kjernekapitaldekning, beregnet som vektet gjennomsnitt, var 15,9 prosent ved utgangen av første kvartal 2018. Det er lavere enn ved utgangen av 2017, men en økning fra første kvartal i fjor, se figur 2.1. En oppkalibrering av IRB-modeller i 2017 har ført til økt beregningsgrunnlag (ekskl. Basel I-tillegg), og at ren kjernekapitaldekning uten gulv er redusert. Uvektet ren kjernekapitalandel (ren kjernekapital i forhold til forvaltningskapital) var på 8 prosent, en økning på et halvt prosentpoeng fra samme kvartal i fjor. Innføringen av IFRS 9 har økt bankenes nedskrivninger noe (se omtale i resultatrapporten), men ikke nok til at det påvirker soliditetsindikatorene i nevneverdig grad. Dette påvirkes av at flere av de største bankene reduserte gruppenedskrivningene fra tredje til fjerde kvartal. Økningen i nedskrivningene ved innføringen av IFRS 9 ga i stor grad en reversering av de reduserte gruppenedskrivningene. Tre banker har valgt å ta i bruk overgangsreglene knyttet til IFRS 9.

Samtlige banker og kredittforetak oppfylte kapitalkravene ved utgangen av første kvartal 2018.

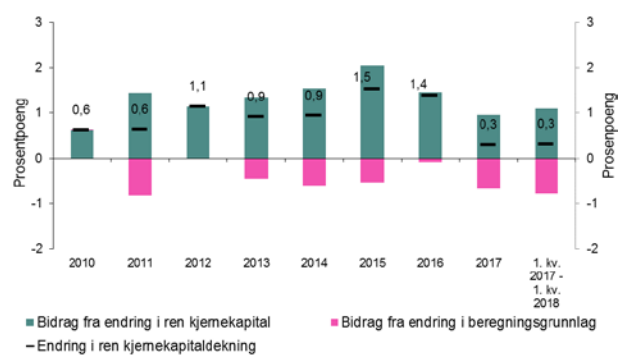
Kredittforetakenes samlede rene kjernekapitaldekning og uvektede rene kjernekapitalandel var på henholdsvis 18,4 og 6,3 prosent ved utgangen av første kvartal 2018. Den betydelige avstanden mellom risikovektet kapitaldekning og uvektet ren kjernekapitalandel følger av at kredittforetakene har eiendeler med lave risikovekter.

Figur 2.1 Ren kjernekapitaldekning og uvektet ren kjernekapitalandel i norske banker/bankkonsern

Kilde: Finanstilsynet

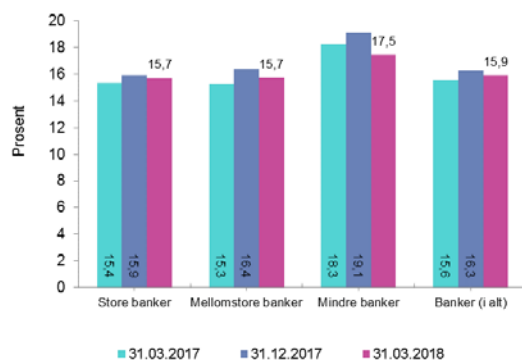
Figur 2.2 Endringer i ren kjernekapitaldekning i samtlige banker/bankkonsern (dekomponert)

Kilde: Finanstilsynet

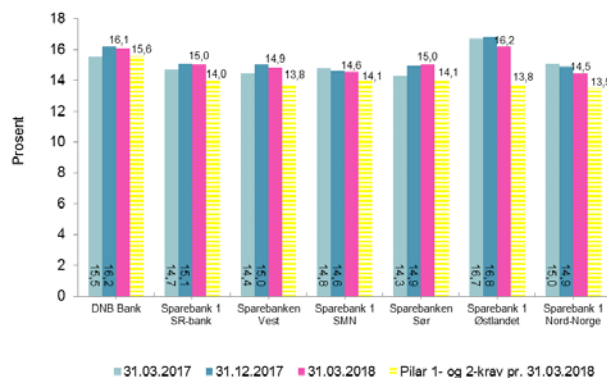
Gruppene store banker og mellomstore banker hadde høyere ren kjernekapitaldekning ved utgangen av første kvartal 2018 enn året før, se figur 2.3. For mindre banker ble nivået redusert betydelig, men nivået er fortsatt klart høyere enn for de øvrige gruppene. Fire av de syv store bankene økte sin rene kjernekapitaldekning, se figur 2.4.

Figur 2.3: Ren kjernekapitaldekning i norske banker/bankkonsern

Kilde: Finanstilsynet

Figur 2.4: Ren kjernekapitaldekning i de syv store bankene (konsolidert)

Kilde: Finanstilsynet

Fra og med første kvartal 2017 har banker i samarbeidende grupper vært pålagt utvidet konsolidering for eierandeler ned til 10 prosent i soliditetsberegningen. Fra og med første kvartal 2018 må eierbanker i samarbeidende grupper konsolidere inn alle finansforetak, uavhengig av størrelse på eierandelen. Utvidet konsolidering omfatter dermed over 90 banker. Sammenlignet med tidligere konsolidering har bankene i gjennomsnitt (uvektet) redusert ren kjernekapital med over ett prosentpoeng som følge av utvidet konsolidering.

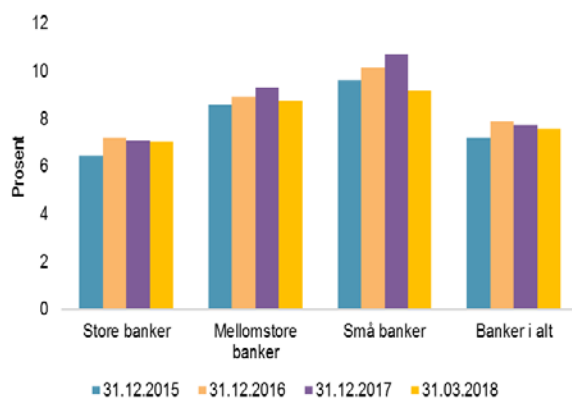
2.2 Uvektet kjernekapitalandel

Uvektet kjernekapitalandel (Leverage ratio) er definert som forholdet mellom kjernekapital og et eksponeringsmål. Det skal ikke anvendes risikovekter, men for utenombalanseeksponeringer skal det benyttes konverteringsfaktorer slik at full nominell verdi av disse ikke inkluderes. Eksponeringsmålet er dermed ikke risikosensitivt, og et minstekrav til uvektet kjernekapital vil derfor fungere som en back stop mot et uforvarslig fall i beregningsgrunnlaget.

Finansdepartementet har fastsatt et minstekrav til uvektet kjernekapitalandel på 3 prosent for banker, kredittforetak mv.¹, med virkning fra og med 30. juni 2017. Alle banker skal i tillegg oppfylle en buffer på minst 2 prosent. Systemviktige banker skal ha en ytterligere buffer på minst 1 prosent.

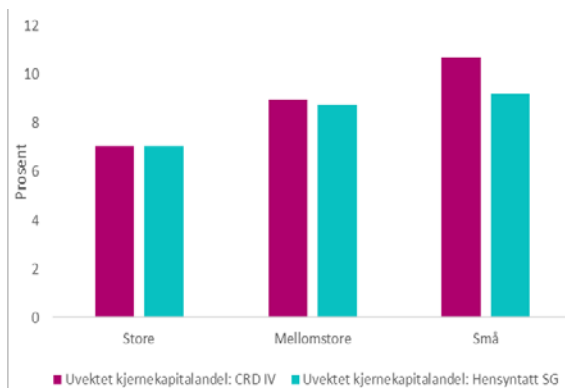
Samlet falt uvektet kjernekapitalandel noe for norske banker fra fjerde kvartal 2017 til første kvartal 2018, til om lag 7,6 prosent. De store bankenes uvektede kjernekapitalandel er om lag på samme nivå som ved årsskiftet. For de små og mellomstore bankene derimot, var det en betydelig nedgang i uvektet kjernekapitalandel i samme periode. Dette skyldes i hovedsak utvidet krav til innkonsolidering av eierandeler i samarbeidende grupper. For banker som deltar i samarbeidende grupper skal nå balansen i foretakene konsolideres inn forholdsmessig etter eierandel. Den største effekten kommer fra innkonsolidering av OMF-foretak. OMF-foretak har en relativt lav andel kapital relativt til aktiva, slik at bankenes konsoliderte eksponeringsmål øker mer enn den konsoliderte beholdningen kjernekapital. Effekten er størst for de mindre bankene: Etter innkonsolidering av de deleide foretakene (som inngår i samarbeidende grupper), falt uvektet kjernekapital andel fra 10,7 prosent til 9,2 prosent.

Figur 2.5: Uvektet kjernekapitalandel i norske banker/bankkonsern

Kilde: Finanstilsynet

Figur 2.6: Effekten på uvektet kjernekapitalandel av innkonsolidering av deleide foretak som inngår i samarbeidende grupper (SG) per 31.03.18

Kilde: Finanstilsynet

¹ Banker, kredittforetak, finansieringsforetak, holdingforetak i finanskonsern som ikke er forsikringskonsern og verdi-papirforetak som har tillatelse til å yte investeringstjenester som nevnt i verdipapirhandelloven § 2-1 første ledd nr. 3 og 6.

2.3 Store engasjementer

Konsentrasjonsrisiko i form av store engasjementer er en sentral del av den samlede risikovurderingen av kredittinstitusjoner. Et stort engasjement er definert som et engasjement som forut for vekting og sikkerhetsstillelser utgjør mer enn 10 prosent av ansvarlig kapital. Regelverket om store engasjementer legger formelle begrensninger på hvor store enkeltengasjement en kredittinstitusjon kan ha, der det som hovedregel ikke er lov til å la et enkelt engasjement overskride 25 prosent av netto ansvarlig kapital.

Ved utgangen av første kvartal 2018 var ingen norske kredittinstitusjoner i brudd med regelverket om store engasjementer.